

URSS: PANORAMA DESPRÉS DE LES ELECCIONS

Huracà Ieltsin

Després de les eleccions del dissabte i diumenge passats res tornarà a ser igual a Moscou. Ieltsin, un home populista, amb escàs nivell polític però amb molt d'estil, ha emergit fins i tot com una alternativa a Mikhaïl Gorbaxov.

Vicent Partal (Moscou)

Dissabte 25 de març, la policia va envoltar en tres quilòmetres a la rodona l'estadi Lenin de Moscou. Ningú s'hi podia acostar en cotxe i inclús les línies regulars d'autobusos van ser desviades. La raó era que a la porta de l'estadi el Front Popular de Rússia havia convocat un míting a favor de Boris Ieltsin. El Front Popular reuneix en el seu si membres del mateix Partit Comunista de l'URSS i gent que fa pocs anys hauria estat considerada dissident. I Ieltsin no és precisament l'autor de l'*Arxipèlag Gulag* sinó l'antic cap del PCUS a Moscou i actual responsable de construcció dins el govern de l'URSS. ¿D'on ve, doncs, la por?

De l'estil de campanya d'Ieltsin i els seus partidaris i dels resultats, que un dia després es concretarien en un bàrbar 90 per cent dels vots al seu favor. Ieltsin es presentava com a candidat per l'anomenada circumscripció nacional de Moscou, l'única en què podien votar tots els ciutadans de la capital. Enfront seu tenia el director de la fàbrica de cotxes ZIL, els mastodòntics vehicles negres que usa la nomenklatura. Brakov no era un candidat a oposar a Ieltsin, com quedà demostrat. Però ningú de més altura que ell s'hi va voler enfrontar —vistos els resultats, amb raó.

El míting de l'estadi Lenin, malgrat tot, es va fer i amb molt d'èxit. La parada de metro de l'estadi es va convertir en una ampla avinguda des d'on eixien milers de manifestants a mesura que avançava el matí. A l'hora de l'inici devien ser uns tres mil els moscovites aplegats en aquell indret. Al llarg del matí n'hi arribarien quasi deu mil. (Els organitzadors, però, parlaven de 30.000).

En les condicions soviètiques la convocatòria havia estat un rotund èxit d'assistència. Cal entendre que, per exemple, no hi havia cartells al carrer convocant-la, perquè la premsa va ob-

viar qualsevol referència i l'únic mètode convincent era el boca a boca, en una ciutat de 8 milions d'habitants. Els participants en el míting s'arrambaven a la trona, representant les més diverses organitzacions polítiques socials i culturals i qüestionant en veu alta i pública el futur, el passat i sobretot el present de l'URSS.

Hi va haver denúncies concretes de corrupció amb noms i cognoms. Hi va haver demandes explícites de pluripartidisme. Es va criticar el repartiment dels aliments bàsics. Es va parlar de les màfies organitzades que comencen a contralar la ciutat. Però sobretot es va aclamar el nom d'Ieltsin. La policia vigilava poc discretament l'escena, i establia uns cordons de seguretat al voltant de la plaça que, una vegada i una altra eren trencats pels manifestants, en

Boris Ieltsin.

un avanç del que seria el resultat electoral de diumenge.

Els col·legis electorals obrien les seues portes a les vuit. Però hi va haver cues de votants des de les sis del matí. Desafiant el fred de les primeres hores del dia, van ser els partidaris més acèrrims de Boris Ieltsin els primers a situar-se al capdavant de les llistes de votants. Després d'acreditar-se se'ls lliurava dues paperetes: una de color blanc per a ser usada en el vot dels candidats de barri i una altra de color blau amb dos noms per al districte nacional Ieltsin/Brakov. La blava era igual per a tota la ciutat, contràriament al que passava en la blanca. L'elecció s'havia de posar en una cabina, esborrallar el nom del candidat contra el qual votava i depositar els papers, sense sobre, en una urna de fusta presidida per Le-

Eleccions URSS: el primer càstig

Llibert Ferri

nin. En un col·legi del barri d'Aktivirsky (és un exemple) quasi 1.700 votants ho farien per Ieltsin i només 120 per Brakov. El resultat, que en el moment del recompte —poc després de les vuit de la nit— es va considerar com una miqueta exagerat, es va anar confirmant col·legi a col·legi. Era l'inici d'un triomf de conseqüències molt importants per al futur.

La *Pravda* de dilluns, per exemple, ni en va parlar. La de dimarts ho donà en les —escasses— pàgines interiors i en una columna marginal. Ieltsin està a punt de ser expulsat del partit, tot i que a partir d'ara serà difícil que l'expulsió es porte a terme. I els moscovites havien entès que el govern, l'omnipotent govern soviètic, podia ser derriat usant-lo. La seua alegria als carrers era clara dilluns al matí.

El dijous, Gorbaxov va fer la seua valoració a so de bombo i platerets: no havia estat derrotat el partit sinó la vella guàrdia, va dir. Pot interpretar-se com un intent de regradar-se amb Ieltsin. Però no serà gens fàcil que ho pugui aconseguir.

En el nou congrés dels Diputats Ieltsin s'ha convertit en el líder indiscutible de l'oposició. Al seu darrere, o al seu costat, s'alinearàn la majoria dels diputats independents escollits en les repúbliques europees. També podrien

Fins a saber quina serà la composició ideològica exacta del nou Congrés dels diputats de la Unió Soviètica encara es trigarà. Els resultats oficials són de caire administratiu, parlen de participació, de percentatges, de necessitats de segones voltes o de repetició dels comicis en alguns districtes, però no diuen, no expliquen, el tarannà, la tendència política dels parlamentaris que ja tenen escó assignats. Saber-ho plantejarà la necessitat d'analitzar, un per un, l'origen i el programa de cada diputat —2.250 és molt— i, finalment, establir quants n'hi ha de conservadors, quants de reformistes, quants de dubtosos i quants declaradament d'oposició. Amb aquests resultats a la mà, els autèntics, es podran fer hipòtesis polítiques per al futur més sòlides i més precises.

Això no vol dir, però, que els primers resultats no hagin expressat aspectes fonamentals del que podríem anomenar «estat de la *perestroika*». I és inevitable parlar del 90 per 100 dels vots —sis milions— que ha obtingut Boris Ieltsin a la circumscripció nacional de Moscou. Tot un plebiscit favorable a un home que durant gairebé dos anys ha estat símbol de la dissidència i del radicalisme més populista dins del PCUS. El multitudinari suport a Ieltsin es pot interpretar com la confluència de «diversos vots de càstig»: el vot de descontentament de molts, moltíssims, ciutadans de Moscou, els més desprotegits, contra una situació insostenible de botigues buides, corrupció generalitzada i deteriorament galopant dels serveis bàsics. Després caldria veure també un vot de càstig més definidament polític contra l'aparell del Partit com a símbol del poder hermètic que en les últimes setmanes no va estalviar esforços per desprestigiar Ieltsin amb totes les seves armes, les legals i les il·legals. I aquesta campanya, a l'aparell, se li ha tornat en contra. Finalment un vot de càstig —que potser seria més exacte anomenar «toc d'atenció»— de sectors qualificats del Partit i de la societat contra el líder, contra el president Gorbaxov, per les últimes connexions a l'aparell: una reforma constitucional pactada on es va introduir un «terç corporatiu», el de les organitzacions socials, per vot indirecte, per garantir la presència en el nou Congrés de sectors de la «nomenklatura» incapaços d'arriscar-se a la prova del sufragi universal; una llei electoral indefinida que ha permès tota mena d'irregularitats i de frau en la presentació de candidats i, per acabar-ho d'adobar, una reforma agrària ambigua, que no acaba de resoldre l'eterna qüestió de la propietat de la terra.

Un sector d'intel·lectuals, de professionals i de tècnics, molt qualificats es van apuntar a votar Ieltsin per explicar a Gorbaxov tot això —cal recordar que el candidat oficial, pactat al si de l'aparell era Brakov— i potser per donar una empenta al líder, per ajudar-lo a saltar el precipici d'un únic salt. En aquesta posició, amb matisos, han coincidit sectors del partit fins ara formalment incondicionals de la *perestroika* més diguem-ne «gorbaxoviana». Sector que dies abans del 26 de març no van tenir inconvenient a donar suport als radicals de Ieltsin, que, d'altra banda, també ha tingut l'ajuda activa dels partits polítics en estat embrionari: els socialdemòcrates radicals del Front Popular i el liberals de la Unió Democràtica. Tots aplegats en l'associació cívica legal «Memorial» que presideix el comunista Iuri Afanassiev.

Alguns líders d'aquests sectors independents, com el socialista del Front Popular, Boris Kagarlitski, han començat ja a parlar d'Ieltsin com a líder alternatiu. I una personalitat poc sospitosa d'aventurisme polític, el periodista Vitali Korotitx, director del setmanari Ogoniork, abanderat de la «glasnost», no va ocultar, en una conversa privada, la seva sorpresa davant el fenomen Ieltsin, fins al punt de fer-lo dubtar; de pronunciar o no la paraula «líder». Això no vol dir qüestionar Gorbaxov —Gorbaxov és molt Gorbaxov— i Ieltsin ho sap. Però quan després de la victòria va assegurar que intentaria formar un grup parlamentari d'esquerres i algú li va preguntar, públicament, si es considerava alternativa, Ieltsin es va enfadar molt. Va dir que ell no acceptava preguntes provocatives i que, ni de lluny, se li havia pasat pel cap «presentar-me a competir amb la candidatura presidencial del Mikhaïl Gorbaxov». Ningú no havia parlat per a res de «competir amb Gorbaxov». Però segurament a Ieltsin l'inconscient l'havia traït. □

formar-ne part els diputats escollits a les repúbliques bàltiques —que a Lituània són la pràctica majoria. I els que provenen de l'ala esquerra (¿liberal?, ¿demòcrata?, la *questió de noms* també es conflictiva en aquest cas) del partit.

Si Gorbaxov opta per no oposar-se a l'aparell del partit —que ell afirma que ha estat derrotat en les urnes— la topada amb Ieltsin i els seus serà directa. I Ieltsin, un dia o un altre, haurà de votar contra aquell que és el seu cap. Quan això passe, si és que passa, el

multipartidisme haurà pres carta de naturalesa a l'URSS.

Aquests dies a Moscou ningú dubta que després del dissabte i del diumenge, després del míting i les votacions, ja res tornarà a ser igual a Moscou i, segurament, a l'URSS. Ieltsin, un home populista, amb escàs nivell polític però amb molt d'estil, ha emergit fins i tot com a alternativa a Mikhaïl Gorbaxov. I potser ha estat el mateix Gorbaxov qui més ha fet perquè això fóra així. □